

Lahten kaupunkiseudun rakennemalli

Kuntahaastattelut 7–17.4.2003

Lahten kuntahaastattelu

Muistio

Muistiossa on esitetty kuntahaastattelun yhteydessä käydyn keskustelun pääkohdat. Lisäksi konsultille on toimitettu kirjallisia vastauksia, jotka on otettu huomioon muistion lopussa olevassa ”Kasvualueet ja kehityshankkeet”-kappaleessa sekä lähtötietoraportissa (identiteetti, rooli, vetovoimatekijät).

Päiväys 19.6.2003

Viite 67030062.YSK

Sivu 1 (9)
Yhteyshlö Juha Nurmi
Alueidenkäyttö ja arkkitehtuuri
Puh. (09) 682 6473, 040 837 7009
Faksi (09) 682 6600
juha.nurmi@poyry.fi

1. Miten määrittelisitte kuntanne identiteetin ja roolin

Euroopan alueella	Lahti osana pääkaupunkiseutua - osaamiskeskus <ul style="list-style-type: none">- talviurheilu- kulttuuri – musiikki, Lahti-sinfonia- muotoilu- ympäristöosaaminen- työpaikkarakenteen ja elinkeinoelämän kehitys (Eurooppa-profiili) Kansainvälistämisstrategian avulla olisi mahdollisuus profiloitua voimakkaammin. <ul style="list-style-type: none">- EU:n mahdollisuudet (esim. Itämeren kaupunkien liitto)- Pietari markkina-alue- EU-rahoitteista ympäristöalan yhteistyötä Pietarin kanssa (esim. korkeakoulu yhteistyö)- Via Baltica- Verkostoituminen (EU-hankkeet) Substanssirooli <ul style="list-style-type: none">- tunnettu kapeilla alueilla
Valtakunnallisesti	<ul style="list-style-type: none">- Sijainti (rautatie, valtatie 4 ja 12)- Kasvualue, osa Helsingin metropolialuetta- Saavuttamassa myönteistä imagoa (suuri haaste ja mahdollisuus)- Yhteys lentokentälle, muut yhteydet hyvät- 150 000 asukkaan alue – hyvät palvelut- Erinomainen amk-tason koulutus – ammattiosaaminen, sen arvostuksen nostaminen- Elinkeinorakenne yksityisten yritysten varassa- Logistiikka- Profiilin kehittäminen vaikeaa (talviurheilu & yliopisto?)- Pietarin markkina-alue, on luotu yhteistyösuhteita- Valtion työpaikkoja vähän

LAHDEN KAUPUNKISEUDUN
RAKENNEMALLI

Maa- kunnallisesti	<ul style="list-style-type: none"> - Palveluvarustus – vahva maakunta ympärillä - Keskiasteen koulutus – yritykset tulevat osaajien luo - Yrittäminen - Heinola-Lahti -akselin vahvistaminen hallinnollisten uudistusten jälkeen – uusi tilanne ja vahvuus - Maakunta odottaa palveluja, mutta ei ”isännän” roolia - Maisemaraja Uusimaa – Järvi-Suomi
Lahden kaupunkiseudulla	<ul style="list-style-type: none"> - Palvelutuotanto (ei maakuntatasolla) - Tavoite tiiviimpään kaupunkiseudun yhteistyöhön, myös maankäytössä ja palvelutuotannossa - Yhteistyön vetäjä, aloitteen tekijä, mutta myös maksaja - ¾ maakunnan koko väestöstä - Heinola-Lahti -akselin vahvistuminen - Lahti Uusimaa/Salpausselkä/Järvi-Suomi/ruuhka-Suomi/loma-Suomi/talvi-Suomi - Vaikutus Lahden kehitykseen tulee muualta (esim. Putinin visio oikorata-hankkeesta)

2. Miten arvioitte kuntanne nykyistä alue- ja yhdyskuntarakennetta ja sen kehittämistavoitteita?**Mitkä ovat kuntanne kasvualueet ja kehittävät alueet?**

Kasvualueet - uudet asuin- ja työpaikka- alueet	<p>Asuinalueet</p> <ul style="list-style-type: none"> - Karisto - Kymijärven pohjoispuoli - Renkomäki – Ämmälä <p>Rakennetta eheyttävää suunnittelua</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ahtiala - Hennala - Nikkilä - Paavola kerrostalovaltaisemmaksi 40 vuoden perspektiivillä <p>Työpaikka-alueet (teollisuus)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kujalan logistiikka-alue - Renkomäki - Pippo (moottoritien risteysalue) - Radan alue (eteläpuoli kiinnostaa yrittäjiä)
--	--

LAHDEN KAUPUNKISEUDUN
RAKENNEMALLI

<p>Kehitettävät alueet ja uudet hankkeet</p> <p>- olemassa olevat muutosalueet (asuminen, työpaikka-alueet, palvelut, matkailu, virkistys jne...)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Radan pinta ja radan eteläpuoli kiinnostaa kiinteistösijoittajia - Kasvusuunta valtatie 24 - Oikoradan pysäkit - Eteläinen moottoritie - Tiivis asuminen ja palvelut lähellä - Ei tilaa tilaavievilille elinkeinoille - Valtatie 12 pullonkaulana – myös yhteydet itään - Keskustan elinvoimaisuus ja kehittäminen – olemassa oleva rakenne on syntynyt osin hallitsemattomasti (Laune ja Paavola). - Paavola muuttuu rakenteellisesti keskikaupunkimaisemmaksi - Launeen vapaa-aikakeskus – palvelutason laatu - Urheilukeskuksen alueen monikäyttöisyys - Kartanon alueelta yhteys rantaan - Keskusta/Ankkuri - Kujalan logistiikka-alue on vanhentunut - Maisema-alueista ym. reservialueista – seutukaava turvana - Miekkion alueen mahdollisuudet tutkittava - Pison alue työpaikka-alueena
--	--

Mitä erityisiä vahvuuksia tai ongelmia kasvu- tai kehittämisalueisiin liittyy?

<p>Fyysiset edellytykset</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Liikenteellinen sijainti, hyvät liikenneyhteydet - Vesijärvi, Salpausselkä – luonto, maisema - Kasvualueet liittyvät olemassa olevaan rakenteeseen, vahvuus - Tiivis kaupunkirakenne - Palvelutaso keskustassa erittäin hyvä - Seutu tarjoaa erilaisen asumisen mahdollisuuden
-------------------------------------	---

LAHDEN KAUPUNKISEUDUN
RAKENNEMALLI

Rajoitukset	<p>Kuinka tiivistä ollaan valmiita sallimaan?</p> <ul style="list-style-type: none">- 40 vuotta vanhaa alas ja uutta ylös- Taloudelliset rajoitukset- Kaikki alueet eivät ole liikenteellisesti edullisilla (joukkoliikenne) paikoilla- ”Uskottavuusraja” sijoituskohteena keskusta-alueella, esimerkiksi Seurahuoneen alueella – mielikuvakysymys korostuu- Asukkaiden maksukyky suhteellisen heikko (yksinhuoltajat) –asumisen laatu- tasosta on tingitty. Myös ”henkinen” köyhyys vaikuttaa arkkitehtuurin laatuun.- Miten asuntokuntien koko muuttuu? – asuntokuntien ja asumisväljyyden kasvu- Maisema, virkistys – vihreät alueet on tutkittu tarkkaan, niistä ei ensimmäisenä mennä rakentamaan- Melu- ja maaperäkysymykset – kustannukset- Tila loppuu- Tiivis kaupunkirakenne, kuinka paljon liikenneverkko sietää?
--------------------	---

LAHDEN KAUPUNKISEUDUN
RAKENNEMALLI

4. Minkälaista yhteistyötä tai yhteistyön tarpeita kunnallanne on nyt ja tulevaisuudessa?

Kansainvälisesti	<ul style="list-style-type: none"> - EU-hankkeet, yhteistyökumppanien hakeminen eri maista - Aktiivinen asema Euroopassa korostuu –sitten kun EU-rahastot loppuvat siirrytään ohjelmaperusteiseen yhteistyöhön, haetaan partnereita. - Vertailu ulkomaille vastaaviin hankkeisiin ja alueisiin - Suhde valtioneuvostoon ja ministereihin, ongelmat hankkeissa - Enemmän sattumanvaraista - Täytyy tietää, mitä maailmalla tapahtuu – esikuvat
Valtakunnallisesti	<ul style="list-style-type: none"> - Kanta-Hämeen hyödyntäminen – yhteinen edunvalvonta, sama etäisyys pääkaupunkiseudusta, ihmisten sijainti - Kaupunkiverkko – pääkaupunkiseutu, eri kaupungit eri tarkoituksissa, raidehankkeet – Itä-Suomi raideyhteydet, Hämeenlinna - Esteitä – valtion vallan ”laajentuminen” - Tiedonvaihto ministeriön ja ympäristökeskuksen välillä - Ohjelmaperusteisuus - Aluekeskusohjelma – sopimussuhde valtion ja alueen välille - Mihin asetetaan ykkösketju?
Maakunnallisesti	<ul style="list-style-type: none"> - Henkinen ilmapiiri - Päijät-Hämeen -liitto keskeinen yhteistyökanava – aluekehitys, alueiden käyttö
Kaupunkiseudulla	<ul style="list-style-type: none"> - Henkinen ilmapiiri - Päijät-Hämeen -liitto keskeinen yhteistyökanava – aluekehitys, alueiden käyttö - Maankäytöllinen konsensus – kaupunkirakenteen hallinta - Seudullisesti sekä valtakunnallisestikin oltava kohtuullisen itsekäs

LAHDEN KAUPUNKISEUDUN
RAKENNEMALLI

5. Miten määrittelisitte kuntanne kehittämissivioita?

<p>Asuminen</p> <p>- Taajamat</p> <p>- Ranta- asuminen</p>	<p>Tiiviys</p> <ul style="list-style-type: none"> - Keskustan tiivistäminen, kerrostalorakentaminen jatkuu keskustassa - Eurooppalainen kaupunkikulttuuri – asuminen matalasti ja tiiviisti - Pientaloalueiden laadun parantaminen <p>Miten asumisen tarpeet muuttuvat?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Väljyystarve – asuntokuntakoko pienenee - Uudet asukkaat - Poistuma - Varauma - Asuntomäärän pohtiminen (sosiaalipoliittinen kehittyminen esimerkiksi asumistuki järjestelmä) <p>Tulevaisuuden perherakenne?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Etätyö, erillistarpeet - Enemmän tarjontaa, monipuolisuutta - Asemansetu – myös asuminen 40 vuoden perspektiivillä - Jos tarjotaan tiiviimpää, markkinoidaan myös vapaata tilaa - Vapaa-asutusalueet ympärivuotiseen käyttöön - Rantoja ei asumiselle
<p>Elinkeinot, työpaikat</p>	<p>Painopisteet</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tiedepuisto vuonna 2004 - Elinkeinorakenteen kehittäminen nykyaikaisempaan suuntaan – vahvistettuna IT-osaamisella - Tilaa vaativa logistinen työpaikka Lahteen vai muualle? Miten vaikuttaa maankäyttöön? – onko varaa ohjata? <p>Lahden strategia</p> <ul style="list-style-type: none"> - Elinkeinorakenteen kehittyminen, nykyaikaistaminen - Työpaikkojen luonteen muuttumista on vaikea ennustaa - Oikorata ja moottoritie – millainen elinkeinotoiminta sijoittuu lyhyen matkan päähän pääkaupunkiseudusta - Osaamiskäytävä – riittävästi osaajia toistensa lähelle - Logistiikka – kehittyvä elinkeinoala, yksi kehittyvimpiä on varastointi

LAHDEN KAUPUNKISEUDUN
RAKENNEMALLI

<p>Palvelut</p> <ul style="list-style-type: none"> - julkiset - kaupalliset 	<p>Peruspalvelut</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kuntayhteistyöllä - Omat tarpeet ylittävät kulttuuripalvelut <p>Palvelurakenne</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kävelykaupunki - Julkisen liikenteen kaupunki - Autokaupunki - Tiivistäminen tukee palveluja <p>Launeen vapaa-ajan keskus</p> <p>Kauppakeskittymät</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ihmisiä ei liikutella elintarvikkeiden perässä - Ydinkeskusta tärkein elintarvikekaupan alue - Ydinkeskustassa erikoiskauppa - Minne sijoitetaan raskas kauppatoiminta? – ratkaistava seudullisesti - Lähikauppojen säilyvyys turvattava - Paavolan keskittymä – mahdollisuus lisätä
<p>Infraverkosto ja liikennejärjestelmä</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Eteläisen kehätien VT 12 päätös saatava - Rataa ja pistoraitteita ei voida uhrata - Oikorata - Kevyen liikenteen verkoston kehittäminen - Liikenne- ja matkakaketjut – liikenneverkkohierarkia - Maankäytön suunnittelu joukkoliikenteen kehityksen kannalta
<p>Ympäristö</p> <ul style="list-style-type: none"> - Elinympäristö - Kulttuuriympäristö ja maisema - Luonto - Maisema - Vesistöt, pohjavedet - jne 	<ul style="list-style-type: none"> - Suojellaan ja säilytetään olemassa olevien arvojen vahvuudet - Vesistö - Pohjavesi (VR:n kuljetukset, liikenne) – tyypillinen ongelmakysymys, keskustelu kiristynyt viimeaikoina - Ilmanlaatu - Luonto, virkistys - Rakennetut puistot: iso arvo, paikan henki – asuin ympäristön häiriöttömyys

LAHDEN KAUPUNKISEUDUN
RAKENNEMALLI

Sosiaalinen ympäristö ml. arvostukset ja elämäntavat	<ul style="list-style-type: none"> - Miten asuminen ja ihmisten tarpeet muuttuvat? (Yhden perheen taloudet vähenevät eikä väki enää lisääny.) - Väestörakenne – väki ikääntyy arvokkaasti - Seudun tasainen nettomuutto, kasvun mitoitus - Mikä on kasvun määrä? 0,5 % kasvu hallittu – 1 % kasvu? – Pyritäänkö kasvuun, kuinka suureen – viime aikojen kehitys. - Asuinympäristön häiriöttömyys suhteessa tapahtumiin (Laune potentiaalisin tapahtuma-alue) - Eurooppalainen kaupunkikulttuuri – elämä kuuluu kaupunkiin - Paikan henki, muisti, kerrostunut – paikoilla on oltava merkitys - amk- ja yliopistotoiminta kasvavaa –opiskelijakaupungin ilmapiiri on suotava - Asukkaiden osallistuminen oman kaupunkinsa kehittämiseen - Hyvinvointiyhteiskuntamalli – kestääkö? - Kasvukeskustelu: Maakuntasuunnitelma 16.6. valtuustoon, Elli-työ ja kuntien tavoitteet
---	--

6. Miten markkinoisitte kuntaanne**Yhdellä lauseella?**

Kehitys ja palvelukykyinen. Järvi-Suomen portti, pääkaupungin lähellä. ”Ei oo Lahden voittanutta”.

Kuntanne vetovoimatekijöillä?

Pelkistettynä: Ympäristö, yritykset, yhteydet, yhteisöt, yliopisto, ymmärtäminen.

Lahti on taloudellisesti vahva.

Seuraavassa on kuvattu kuntahaastattelussa ilmi käyneet kasvualueet ja kehityshankkeet tiivistetyssä muodossa.

Kasvualueet ja kehityshankkeet

Asumisen kasvualueita ovat Karisto, Kymijärven pohjoispuoli, Renkomäki, Ämmälä, Ahtiala, Kunnas, Viuha, Koiskala, Okeroinen, Kytölä, Hennala ja Nikkilä. Paavolan alueen tiivistämistä tutkitaan, alue voisi kehittyä nykyistä tehokkaammin rakennetuksi keskustatoimintojen laajenemisalueeksi. Myös keskustan täydennys- ja tiivistämismahdollisuuksia tutkitaan (mm. Mallasjuoma, Kartano, Ankkuri/Ruoriniemi, Paavolanrinne). Keskustaa tulee vahvistaa niin kaupallisena keskuksena kuin palvelujen, kulttuurin ja asumisen alueena. Keskustan ulkopuoliset pientaloalueet rakennetaan tiiviisti ja tehokkaasti (ns. tiivis ja matala rakentamistapa). Haja- ja loma-asuminen poistuu pysyvän asumisen tieltä. Asuntotonttivarantoa Lahden kaupungilla on n. 4-5 vuoden tarpeeseen.

Elinkeinotoiminnan kannalta merkittävin hanke on logistiikkakeskus Ämmälän ja Kujalan alueilla. Muita kasvualueita ovat Renkomäki, sisääntulotien ja ohikulkutien (vt 4) varsi, liittymäalueet, Pippo, Jokimaa, Holma ja Syväoja. Junaradan varsi tarjoaa työpaikka-alueiden kehittämispotentiaalin.

LAHDEN KAUPUNKISEUDUN
RAKENNEMALLI

Elinkeinorakenteen kehittäminen nykyaikaisempaan suuntaan on merkittävä haaste. Lahden tiedepuisto-hankkeella, jolla pyritään kehittämään kaupunkiseudun yritysten ja oppilaitosten kilpailukykyä. Teollisuustontteja on n. 4 vuoden tarpeeseen, tosin kysyntä keskittyy tietyille alueille. Muita keskeisiä kehittämishankkeita ovat oikorata, Lahden eteläinen kehätie (valtatie 12), keskustan kehittäminen, moottoritie Lahti-Heinola, kevyen liikenteen verkoston kehittäminen ja joukkoliikenteen kehittäminen (mm. yhteydet matkakeskukseen). Rautatieaseman ympäristön merkitys tulee lisääntymän oikoradan myötä (hankkeita matkakeskus ja HTC Lahti).

Kaupallisten palvelujen keskittyminen jatkuu. Erityistä huomiota on kiinnitettävä palveluiden säilymiseen ja saavutettavuuteen. Keskustan asemaa maakunnallisena erikoiskaupan keskuksena vahvistetaan. Tilaa vievä erikoiskauppa sijoitetaan liikenteellisesti hyvälle paikalle. Lahti tarjoaa jatkossakin kulttuuri- ja muita erityispalveluja, joita ympäröivissä kunnissa ei ole. Launeelle rakennetaan vapaa-ajan keskus (virkistysuimala, jäähalli yms.). Salpausselkä ja Vesijärven ranta-alue ovat virkistyksen ja kulttuurin kannalta merkittäviä, tarjoten virkistystoimintojen kehittämispotentiaalin (mm. järviliikenne).

Ympäristön olemassa olevia arvoja pyritään vahvistamaan. Keskeisiä suojelukysymyksiä Lahdessa ovat mm. vesistöt, pohjavesi ja ilmanlaatu. Nykyiset virkistysalueet säilytetään. Asuin ympäristön häiriöttömyyteen kiinnitetään erityistä huomiota. Lahdelle viime vuosina kehittynyttä opiskelukaupunki-imagoa edistetään. Asukkaat pyritään saamaan mukaan kehittämään elinympäristöään.

Kasvu- ja kehittämisalueiden fyysisiä edellytyksiä ovat hyvät liikenne yhteydet (mm. valtatiet 4 ja 12, oikorata). Lahden kaupunkirakenne on tiivis ja kasvualueet liittyvät olevaan rakenteeseen. Vesijärvi ja Salpausselkä luovat oivat puitteet virkistykselle ja viihtyisälle elinympäristölle. Keskustan palvelutaso on erittäin hyvä, keskusta on maakunnallisten erikoispalvelujen keskus.

Kehittämistä rajoittavat taloudelliset resurssit (kuntatalous/investointikyky), lisäksi Lahti on kärsinyt uskottavuusvajeesta sijoituskohteena. Kasvua hillitsee kaupungin maantieteellinen koko. Kaupungin omistuksessa olevat rakentamattomat maa-alueet ovat rajalliset. Väestön ikärakenne, keskimääräistä suurempi työttömyys, matala palkkataso ja työkäisten alhainen osuus väestöstä rajoittavat verotulojen kasvua. Puisto- ja virkistysalueiden rakentaminen ei ole kestävä ratkaisu, alueilla on virkistysarvojen lisäksi merkittäviä luonto-, maisema- ja kulttuuriarvoja. Pohjavesi rajoittaa rakentamista, mm. keskusta sijaitsee pohjaveden muodostumisalueella. Radanvarren kehittämistä häiritsevät melu ja tärinä. Keskustan kehittämisen ongelmia ovat linja-autoreittien sijoittelu ja korttelien sisäinen kehittäminen. Maaperän heikko rakennettavuus ja likaantuneisuus rajoittaa paikoin rakentamista.